

JOHDANTO

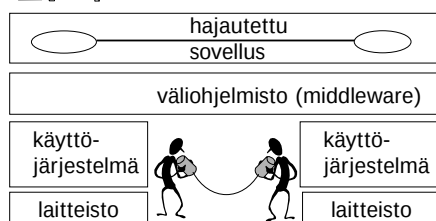
Johdanto - agenda

- Mitä väliohjelmistolla tarkoitetaan?
- Väliohjelmistojen rooli ja tehtävät
- Väliohjelmiston haasteet ja syntymekanismit
- Väliohjelmistojen kehitysvaiheet – haasteet ja trendit
- Väliohjelmistojen kategorisointia

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

2

Mitä väliohjelmistolla tarkoitetaan?

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

3

Middleware definition 1

Software that is used to move information from one program to other program in a distributed environment, shielding the developer from dependencies on communication protocols, operating systems, and hardware platforms.

Campbell et.al.

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

4

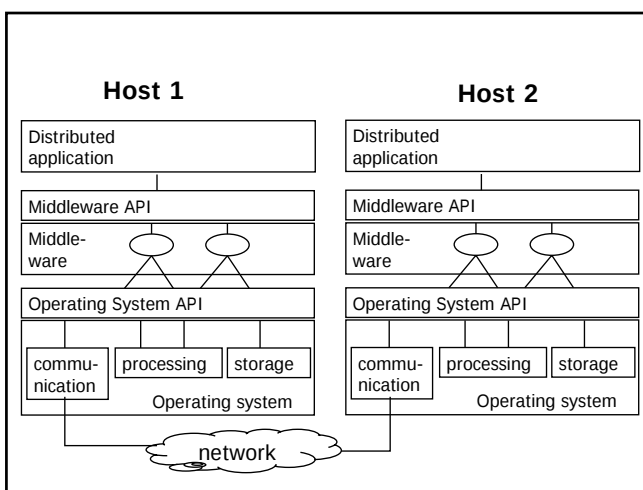
Middleware definition 2

Middleware is a class of software technologies designed to help manage the complexity and heterogeneity inherent in distributed systems. It is defined as a layer of software above the operating system but below the application program that provides a common programming abstraction across a distributed system.

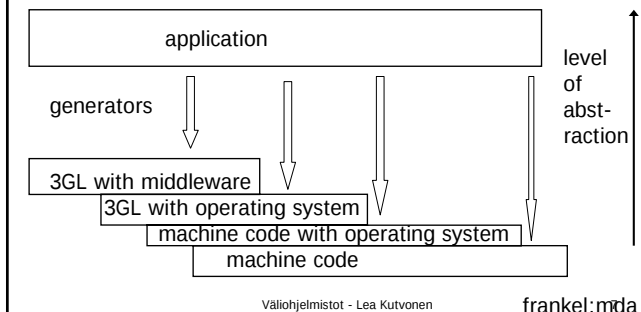
Bakken 2001

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

5

Väliohjelmiston tehtävä -- abstraktiokuilun kurominen

Väliohjelmiston rooli ja tehtävä

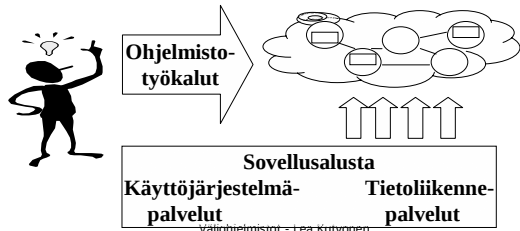
- Määritelmät kaksijakoisia
 - tarjoaa ohjelmoijalle käsitteet
 - tarjoaa mekanismin tiedon siirtoon
- Sovelluskehityksessä ohjelmointikieli & sovelluskehitin, ... tarjoaa abstraktit/deklarativiset, voimakkaat kommunikointiprimitiivit
 - Ohjelmointikäsitteet: objektit, komponentit, RPC, transaktio, operaatiokutsu
 - Kuvauskielet: IDL, UML; kuvauksista generoitavissa osittaisia toteutuksia
 - frameworks
- Suoritusaikana
 - käsitetasoa kohottava palvelukerros käyttöjärjestelmän ja tietoliikennepalvelujen päällä, kutsuttavaksi suorituskelpoisista sovellusohjelmista
 - infrastruktuuripalvelut (vrt. globaali nimipalvelu yms)
 - application servers, ...

Väliohjelmisto - Lea Kutvonen

8

Väliohjelmistoihin siirtyä

- toistuvia malleja sovelluksista, ohjelmointikehyksistä
- Yhteensulautuvia malleja väliohjelmistoista

9

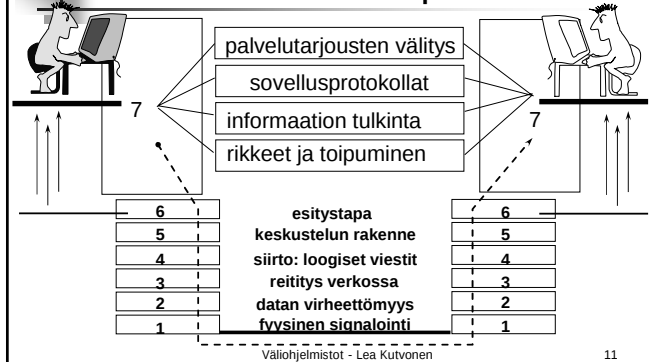
Väliohjelmistoihin siirtyä

- Käyttöjärjestelmä- ja tietoliikennepalveluja
 - Esitystapa- ja istuntokerrokset pois sovelluksista
 - Teknisen suorittamisen välineet: säikeet, aktivointi ja passivointi
- Prosessointiin liittyviä lisäpalveluja
 - Skaalautuvuustuki, esim kuormantasausta
 - Joustavuus, vikasietoisuus, siirtyvyys
 - Heterogeisuus: laitteisto (little/big-endian), käyttöjärjestelmät, ohjelmointikielet
- Sovellustason toistuvia protokollia

Väliohjelmisto - Lea Kutvonen

10

Sovelluskerroksen protokollat

11

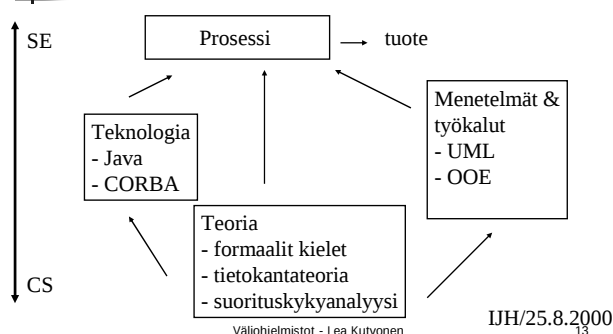
Väliohjelmiston rakentaminen

- väliohjelmistoteknologian käyttökelpoisuuteen vaikuttaa käytetty tuotantoprosessi ja prosessia tukevat menetelmät
- kaikki kolme oltava teoreettisesti eheällä pohjalla
- väliohjelmistot ja niitä tukevat välineet rakennetaan primitiivisemmin, eri paradigmaa noudattavin välinein
- Sykli ideasta tuettuun prosessiin > 10 vuotta

Väliohjelmisto - Lea Kutvonen

12

Työkalut, sovellusalustat, sovellukset

Työkalut, sovellusalustat, sovellukset

- Toteutus- ja suoritusaikaiset maailmat eivät erillisiä vaan tukevat toisiaan
- esimerkiksi nykyisissä adaptiivisissa sovelluksissa
 - Tavoite: Adaptiiviset sovellukset muuntuvat suoritusaikana
 - Edellytys: Komponenttien kyky tulla korvatuksi toisilla
 - Ohjelmointikäsite: Myöhäinen sidonta (late binding)
 - Infrastruktuuripalvelu: Palvelujen paikantaminen ominaisuuksien perusteella (meklaus)

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

14

Arkkitehtuurimallit virittämässä väliohjelmiston tukemia käsitteitä

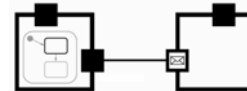
- Architectural style - architectural *design pattern*
- system = *components & connectors*
 - Component: client, server, filters, layers, databases
 - Connector: procedure call, event broadcast, database, protocols, pipes
- some styles
 - Dataflow (Pipes and filters, Batch sequential)
 - Data-centered (Repository)
 - Virtual Machine (Interpreter, Rule-based system)
 - Call and Return (Main program and subroutine, Object-oriented, Layered)
 - Independent Components (Communicating processes, Client/server, Event systems with implicit or explicit invocation)

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

15

Arkkitehtuurimallit virittämässä väliohjelmiston tukemia käsitteitä

- Example: Event-based, implicit invocation
- Component: (active) object, capsule, module, ...
 - Can be an instance of a class, an active class, or simply a module (non-OO).
 - Have at their interface, methods and ports.
- Connector: "connector", channel, binding, callback.
 - Offers one-to-one, one-to-many, many-to-one connections;
 - Asynchronous event broadcast.
 - (Synchronous event post & await reply => call-and-return.)

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

16

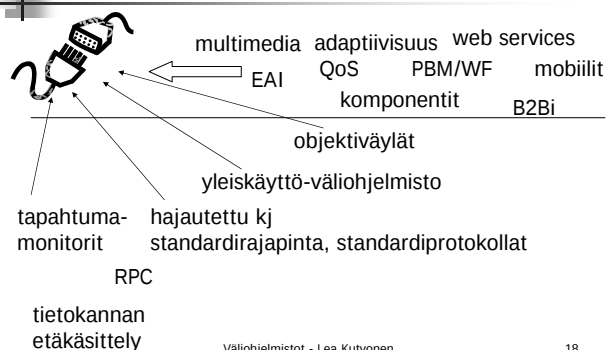
Väliohjelmiston valinnasta

- Mikä on sovellusalueen kannalta luonteva arkkitehtuurityyppi?
- Millainen kommunikointisemantiikka tarvitaan? Synkronisuus, transaktionaalisuus, tietovirta, monilähetys, globaali tietovarasto, portaali-taustajärjestelmä, ...
- Mitä järjestelmäpalveluita kommunikointisemantiikan tukemiseen on tarjolla? Entä komponentin pysyvyyden, rinnakkaisuuden, tilallisuuden yms tukemiseen?
- Mitä ohjelmointikielitason ilmaisuja voidaan käyttää?
- Mitä lisäpalveluita kääntäjistä, kirjastoista, kehittimistä, olio- tai komponenttikehyksistä on saatavissa?

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

17

Väliohjelmistojen kehitysvaiheet

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

18

Väliohjelmisto-termin synty

- termi syntyi 1980-luvun lopulla
- vielä 1990-luvun puolivälissä
 - väliohjelmisto-termi liitettiin etupäässä relaatiotietokantoihin
 - nykyiset väliohjelmistot kulkivat nimillä network operating systems, distributed operating systems, distributed computing environments
- merkittäviä järjestelmiä
 - Cronus, Clouds, Eden
 - RPC by Birel & Nelson -84, ONC (SUN), NCS (Apollo), DCE (X/Open)

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

19

Väliohjelmistojen alkuajat

- Hajautetun käyttöjärjestelmän tehtävänä tuottaa illuusio yhdestä tietokoneesta
 - Hajautettu prosessien hallinta
 - Prosessien elinkaari, allokointi,
 - prosessien välinen kommunikointi ja synkronointi
 - RPC, viestit
 - Hajautettu resurssien hallinta
 - resurssien varaus, suojaus
 - lukkiutumien havaitseminen
 - Hajautetut palvelut
 - hajautettu tiedostojärjestelmä, muisti
 - hierarkkinen globaali nimentä

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

20

Haasteita ja ratkaisutapoja

- Haasteita järjestelmäarkkitehtuurille
 - Yrityksen tietojärjestelmän integrointi
- Haasteita järjestelmien toteuttajille
 - Ohjelmiston siirto uuteen järjestelmään
- Ratkaisumalli:
 - Standardoidut ohjelmointirajapinnat
 - Ohjelmointikielen tuettava peruspalveluita (kutsut jne)
 - Kielen ulkopuolella järjestelmärajapinnat (tietokannat, protokollien käyttö, jne)
 - Standardoidut protokollat

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

21

Väliohjelmistot vakiintuvat

- 1990-luvun loppupuolella väliohjelmisto erottuu muista ratkaisuksista
 - yleiskäyttöinen (vrt. sovellusaluekohtainen framework)
 - tarjoaa hajautettuja palveluja
 - eri laitteisto-, kj- ja verkkoympäristöihin toteutettu
 - tukee standardoituja siirtoprotokollia ja tarjoaa standardi-API:n
- merkittäviä järjestelmiä
 - DCE, COM, CORBA

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

22

Haasteita ja ratkaisutapoja

- Haasteita järjestelmäarkkitehtuurille ja järjestelmien toteuttajille
 - Erillisten sovellusten yhteistoiminta yrityksen sisällä
 - asiakasportaalit
- Ratkaisumalli:
 - Standardoidut muodot tiedon esitystavalle
 - Standardoidut väliohjelmistorajapinnat
 - Standardoidut tavat esitellä sovelluksia käytettäväksi
 - Sovelluspalvelimet (application servers), "hotelliit"

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

23

Perinteiset väliohjelmistot

- Perusmalleja
 - Tietokantojen hajautus, tapahtumamonitorit
 - Hajautettu kj tai verkkokj
 - Objektiväylät, objektikielten toteutus
- Sovellusalueita
 - Pankkijärjestelmät
 - Sairaalan tietojärjestelmä
 - Verkkopalvelut ja dokumenttien siirto

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

24

Väliohjelmistot nykyisin

- Vaativammat sovellusalueet
 - Multimediajärjestelmät
 - Tietovirtojen siirtäminen (streams) jatkuvaa valvontaa vaativaa
 - Reaaliaikajärjestelmät
 - Reaaliaikaskedulointi, sopimukset, resurssienvaraus
 - Telecom
 - Vikasietoisuus, järjestelmien suoritusaikainen päivittäminen
 - Sähköinen liiketoiminta
 - Järjestelmien globaalisuus
 - Turvallisuusnäkökohdat avoimessa verkossa
 - Adaptiiviset järjestelmät
 - Personoitavissa, paikkatietoiset, laitteistoon sopeutuvat, ubiquitous computing

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

25

Väliohjelmistot nykyisin

- Nykyaikainen väliohjelmisto tarjoaa standardoidut välineet käsitellä prosessointiyksiköitä ja niiden välistä vuorovaikutusta
- Aikaisempaa abstraktimpia ja voimakkaampia ohjelmointikäsitteitä
 - objektit ja komponentit
 - palvelun kuvaus ja toteuttaja erotetaan
 - metadatan käyttö
 - sijainti- ja pääsytuntumattomuus, muut tuntumattomuuspalvelut

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

26

Väliohjelmistot nykyisin

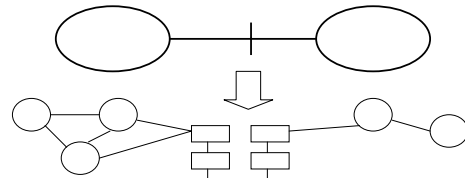
- Objektit ja komponentit
 - Loogiset vs. fyysiset
 - Miten kuvautuvat lopulta suorittaville prosesseille? Granulariteetti?
 - Kommunikointimuodot, rajapintojen lkm? Mallin odottama kommunikointituki?
 - Myöhäinen sidonta
 - Miten loogista objektia vastaavaa fyysistä konfiguraatiota hallitaan?

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

27

Väliohjelmistot nykyisin

- palvelun kuvaus ja toteuttaja erotetaan
 - Tarpeita sekä suoritus- että toteutusaikana
- Kommunikoinnin laatu -> eriytyvät tuntumattomuuspalvelut

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

28

Väliohjelmistot nykyisin

- metadatan käyttö
 - Nimet yms. paikantamistavat
 - Palvelun laatu –sopimukset (QoS jne)
 - Informaation rakenne
 - Rajapinta-, komponentti- ja palvelukuvaukset
 - Ohjelmistoarkkitehtuuri, konfiguraatiot

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

29

Haasteita ja ratkaisutapoja

- Haasteita järjestelmien toteuttajille
 - Laajan ohjelmiston tuottaminen tai koostaminen
- Ratkaisumalli:
 - Informaation käsittely: data+metadata
 - Standardoitu, adaptiivinen väliohjelmistorajapinta
 - Ilmaisuvoimaiset välineet kuvata palveluja
 - Toteutusten osittainen generointi palvelukuvauksista

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

30

Väliohjelmistojen tulevaisuus

- Haasteita järjestelmäarkkitehtuureille
 - Organisaatorajat ylittävä palvelujen integrointi
- Järjestelmien toteuttajille
 - Laajan ohjelmiston koostaminen
 - Palvelumarkkinoiden toteuttaminen
- Ratkaisumalli:
 - Standardoitujen metainformaatiopalveluiden käyttö
 - Globaali arkkitehtuurimalli?
 - Erilaiset arkkitehtuurityylit ja komponenttimallit yhteensovitettavissa?

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

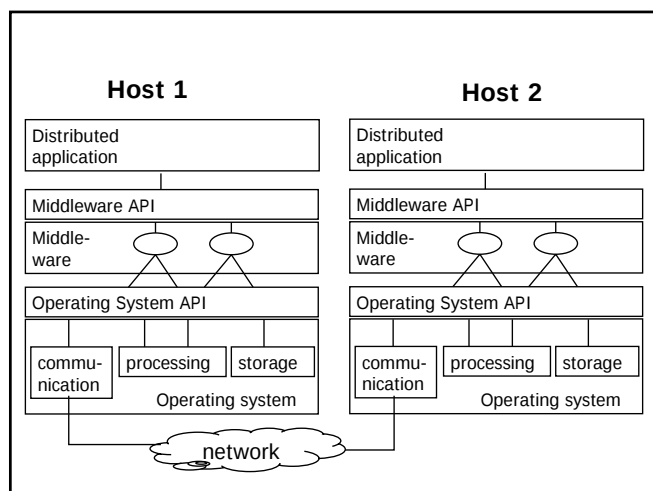
31

Väliohjelmistotyyppejä

- Tapahtumaorientoitu vo. (Transactional mw)
 - IBM CICS, BEA Tuxedo, Transarc Encina
- Viestiperustainen vo. (Message oriented middleware, MOM)
 - IBM MQSeries, Sun Java Message Queue
- Proseduuripohjainen vo. (Procedural mw)
 - RPC kaikkine variaatioineen
- Objekti- ja komponenttipohjainen vo.
 - CORBA, DCOM, Java RMI, EJB, SOAP, .NET

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

32

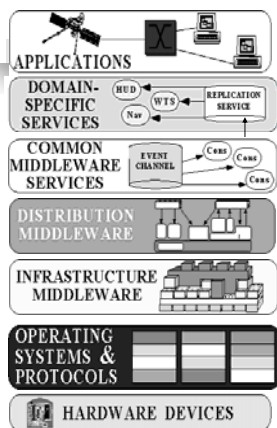
Väliohjelmistotyyppejä

- eri tyypit ottavat eri aspektit huomioon
 - distributed tuples: communication, storage, limited in processing
 - MOM: communication, no processing, limited storage
 - RPC: communication, processing, no storage
 - distributed objects: communication, processing, and storage

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

34

Väliohjelmistotasot

• **sovellusalueen palveluja:** lennon navigointialgoritmeja, potilastietokantamalleja

• **yleispalveluja:** ilmoitukset, turvallisuus, transaktiot, kuormantasaus, tietovirrat, vikasietoisuus

• **objektien ja komponenttien välinen kommunikointi** (RMI, CORBA)

• **yhtenäinen näkemys** käyttöjärjestelmä- ja kommunikointipalveluihin

Väliohjelmistot - Lea Kutvonen

CACM 45, 6 pp 45 35